קבלה · רמח״ל

סוד המרכבה דמות אדם והיחוד

רבי משה חיים לוצאטו [הרמח"ל]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

סוד המרכבה דמות אדם והיחוד

רבי משה חיים לוצאטו [הרמח"ל]

מקור הטקסט: ובלכתך בדרך

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/סוד-המרכבה-דמות-אדם-והיחוד/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

סוד המרכבה, מלכות היא שרש התחתונים, וכל עניניהם נראים בה, וסודה, טוב ורע; והוא ממש מציאות התחתונים, דהיינו בני אדם וכל הגשמים, שהם מורכבים בהרכבה זאת. ואמנם להיות בני אדם מורכבים כך, אינו קלקול להם, ולא אבדה תקותם. אדרבא, הם בנויים בדרך אחד שיוכל התיקון השלם להעשות על ידיהם. והקב"ה כבר שם בהם החכמה, שתהיה מדרכת אותם בדרך אחד, שישלימו תיקון כל המציאות מצד היותם בעלי בחירה בטוב ורע הזה שלהם:

וכל זה משתרש בספירת מלכות, שהיא שרש לכל התחתונים. והיינו כי שאר הספירות העליונות אינן נותנות מציאות לעבודה, כי הן סוד המשפיע, שהוא מוכן תמיד; אבל מלכות היא הנותנת מציאות לעבודה בסוד הטוב ורע. והנה מצד אחד נותנת מציאות לטוב ורע, ומצד אחר הרי מכינה החכמה הצריכה לפי ענין זה לאדם, לשיוכל להשלים המכוון בו, שהיא העבודה היוצאת מכח הבחירה, והוא סוד, "חכמות נשים בנתה ביתה" וגו'. ואמנם גילוי ענין זה הוא סוד מרכבה, שהוא תשלום ספירת המלכות, ועל כן פירוש מעשה מרכבה על מלכות, היא באמת "מעשה מרכבה"; והיינו פרטיות עניני המלכות הם המאורות של הכרכבה. וכל ענינם כענין הנשמה של האדם עם כל כחותיה ועניניה. וזה סוד שהמלכות נקראת, מחשבה התחתונה, והחכמה, מחשבה העליונה. והיינו החכמה מסדרת עניניה, שהם עניני ההנהגה וההשפעה, שתלויה כולה בחסד דין ורחמים בכל פרטיהם והרכבותיהם, ודרכי שליטותיהם, שזה סוד הפרצופים, כמ"ש במ"א. והוא מה שצריך לדרך השכר והעונש. ושם מתבאר הכל בסוד שכר ועונש, ויחוד השולט, ומחזיר כל רע לטוב, כמבואר במקומו:

אך המרכבה הזאת היא שרש התחתונים בתכונתם, ומסדרת עניניה, שהוא תכונת התחתונים בכל איכותיהם ועניניהם. ועל כן נדרשים כל עניניה בסוד הנשמה בכל חוקותיה, כי היא העיקר בנבראים. אמנם כבר נתפרש במ"א איך הכל הוא דמות אדם, דהיינו צורת האדם הוא דמות אדם, כללות הבריות הוא דמות אדם, סדר ההנהגה הוא דמות אדם. ועל כן בהיות המחשבה הזאת מסדרת עניניה אלה, שהם סדרי כחות הנשמה בכל איכותיהם, נמצאת שרש לנשמה באיכותיה, לבריות כל מה שהם, ולהנהגה כל מה שהיא. ונמצא לפי זה שהמלכות מגלה אורותיה בפרט, והם הם המרכבה הזאת. ואלה האורות שהם ציור לנשמה, הם הם מאורות ההנהגה שבם תלויות כל הפעולות, כל מאור לפי ענינו:

והנה זה סוד הזיו היוצא מן הזוהר המוזכר בספר מעין החכמה, וכמ"ש במ"א, כי הזוהר הוא הע"ס בכל הנדרש בהם, ועדין הם נסתרים מן המקבלים. אלא הזיו הוא המרכבה

הזאת המתפשטת ומגלית אל המקבלים, ומן אורותיה מקבלים. וכללות אורותיה הוא הנקרא אדם דבריאה, כמבואר במ"א. ואלה נמשכים מכח סדר הספירות, אך בסדר נעלם, פירוש - שאין הקבלה מתגלית, אבל משתלשלים מהם ודאי. ובעמוד אלה מאורות בתיקון שלם, עומדת המלכות במצב טוב, ועליה כל שאר הספירות מתוקנים כולם בתיקוניהם. כי המלכות היא הצריכה ליתקן, ובתיקונה נמצאים מתוקנים כל שאר הספירות:

אך פרטיות תיקון המלכות הוא בסוד אורות המרכבה האלה, שבהם ההשפעה נשפעת אל המשרתים, לכל אחד ואחד בפרט. וכבר שמעת שכל אלה אינם אלא חלקי המלכות, והם החלקים של פרטיות העבודה. ואמנם כל אלה יוצאים מסוד הע"ס כנ"ל, שבהיותם נרכבים בהרכבות שונות ונקשרים הרבה, עושים שרש לכל הנמצאים. כי הלא רק עשר ספירות הם, ואף על פי כן הם לבדם שרש לכל הבריות שהם כל כך, אין זה אלא מכח הרכבות רבות הנעשות מהם, שכל הרכבה הוא שרש פרטי לדבר אחד בפרט. ונמצא שלהוציא נמצא אחד, לא תאיר אלא חצי ספירה או שליש או רביע, ולהוציא נמצא אחר יתחברו יותר מספירה אחת, או בכל חלקיהם, או בהרכבת איזה חלקים מזו ואיזה חלקים מזו. והרי הכל יוצא רק מן הע"ס. אבל כל ההרכבות האלה מתפרטות כל אחד בפני עצמו, וכללם הוא המרכבה בשלימותה:

והנה אין לך [דבר] שאינו יוצא מזיווג זו"ן, אלא שאין הזיווגים שוים במהותם, אף על פי שהם שוים במציאותם, כי כל זיווג (עדיין) [נעשה] לפי הספירה השולטת בזיווג ההוא, אך אין ההרכבות באות בפרט, כי הם נכללות בספירות המתרכבות. אבל במרכבה מתפרטים, ונעשים כל אחד מאור בפני עצמו, והוא שורש לנמצא בפני עצמו. וכל זה נקרא רק פרטיות המלכות, כי הכל הולך רק להוציא התחתונים. ומלכות, שהיא שרש התחתונים, היא מאנא דכלא, וכוללת כל ההרכבות והקשרים. ובפרטה אותם - עושה המרכבה. והיינו כי היא הגורמת ההרכבות האלה, והיא הקושרת אותם להיות כלם רק לצורך התחתונים. ועל כן נמצאו כל ההרכבות רק בסודה. וזהו כללות ההנהגה, וזהו כללות עניני הנשמה. וכשנקח המלכות בכלל - היא כלל המצא התחתונים, והיא ספירה העשירית לתשע ספירות, המרכבת וקושרת מה שצריך לכל זמן, לפי הזיווג שצריך להעשות. ובפרט היא כללות כל ההרכבות האלה בסוד מעשה המרכבה. ותראה שהפעולות תלויות במרכבה, כי הזיווג הוא שוה לכל, ואינו שרש פרטי. אלא במרכבה כל (מאמר) [מאור] הוא שרש פרטי ממש, מה שצריך לפעולה ההיא. ולכל שרש - משרת בפני עצמו, ואין מלאך אחד עושה שתי שליחויות, ואין מאור משתמש לשני דברים.

על כן הזיווג, שהוא כללי, ואין הפעולה בידו, אלא משם יוצא האור שהוא פרטי, שרש לדבר אחד, ואותו הדבר נעשה על ידו, ויוצא לפועל על ידו, ונתקן לפי מה שצריך לדבר ההוא בפרט:

ונמצא למרכבה פנות, והם כללות כל הנמצאים, כל הבריות חוץ מן האדם. ויש מאורות של השם יקו"ק ב"ה, שהם סוד מחשבת הנשמה בבחינותיה כנ"ל, והם העיקר בהנהגה, והשאר הוא הנמשך מאלה. ואמנם סדר מחשבת הנשמה, שהוא סדר של אלה המאורות, כך הוא, בתוך הנשמה יש התפשטות אור מן השכינה, כמ"ש במ"א, והנשמה סובבת אותו, וכל חשקה אליו, והיא חושבת ומתבוננת מה לעשות להתדבק בו. ונמצא שכל עסק הנשמה, אם לא ימצא מי שיפריע אותה, אינו אלא לידבק בשרשה:

וסדר חשבה כך הוא, כחותיה היא מ(ת)פשטת לכאן ולכאן, והיינו שכולם מתלהטים, כל אחד לפי ענינו, כח הזכירה לבד, וכח הדמיון לבד, וכח ההתבוננות לבד, וכן כל שאר הכחות. וכן התבוננה מתפוצץ לכמה צדדיס, שהם כל הענינים מה שאפשר לחשוב, ונוטים הכחות להתדבק שחושבים אותו. ועל כן נמצאו הכחות נוטים לכאן ולכאן לפי ענין הנושאים הצריכים ליחשב. וכולם כשלהביות המתלהבות ועולות ונוטות לכאן ולכאן כתנועות השלהבת. ואמנם אין הכחות מתפשטים ושוטטים אנה ואנה בלא סדר. אבל החכמה היא מציאות אחד נמצא בנשמה המפשט כחותיה ביושר. ומי שיצא חוץ מדעתו - מחשבותיו משוטטים בלא סדר, אבל מי שהוא חכם - אין הולכים מחשבותיו אלא בסדר נאות, וכל.... המחשבות לידבק בשרש, שמשם יוצאת הנשמה וכל כחותיה. והנה כי המחשבות בהתלהטם, כל זמן שמתפשטים - יותר מתחלשים, כי אין הכח חזק: אבל עוד השפעה נמצאת באה מן השרש, שהוא אור השכינה שבתוך הנשמה, והוא אוסף כל חלקי הנשמה כל כך שלא יצטרכו לשוטט אנה ואנה, אלא יקבלו בהם ההשפעה הזאת, וכלם בבת אחת יתלהטו, וישיגו כל מה שיש להם להשיג באמת, בלא חולשה וטעות, וזה סוד רוח הקודש. ולפי התרבות הרוח - יותר תשיג הנשמה, וכן לפי התישב הרוח בה. וזה נקרא בפי חכמים הראשונים "רוח שכל":

ואמנם יש שלא יתפשטו הכחות בסדר החכמה, ויתהלכו בדרכים לא טובים, כי יטו מן הדרך, וה"ס "חויא דחשיך לסיהרא", שכן הנחש (מחשיך) [ממשיך] הכחות אליו, ואם לא יהיה להם כח נגדו - (ו)יתחשכו:

ואמנם על פי כל זה נסדרת המחשבה למעלה בסוד המרכבה והנהגת המלכות, ועניה נודעת שם באמת. ונאמר בה, "כלך יפה רעיתי ומום אין בך", כי נמצא שאין הרע ממנה, אלא הכל דרך ישר הוא, המתפשט ונמשך ממנה:

והנה העשר ספירות שבבי"ע הם סוד הפנימיות שבנשמה, ונקראת בספר ברית מנוחה "המציאות", והמאורות מתפשטים ממנו בסוד כחות הנשמה הנוטים על כל דבר בפני עצמו. והכל לפי החכמה, שהוא המאור העומד להוציאם ביושר. ורוח עומד ויוצא מן "המציאות" ומקשרם, ואז נעשים הדברים בלא חולשה. כי בהתפשט האורות מן השרש - מתחלשים, בהיות כל כח פועל בפני עצמו לפי ענינו. וצריכים להתחבר אור לאור אחר, כמה התפשטות ומהלך שהוחק להם במחשבות הנשמה בהתבוננה. אך השכל שולט עליהם ומקרבם ומתלבש בתוכם, והם מתלהטים כאחד:

ותראה ההפרש שבין זה השכל למאורות אחרים, כי המאורות אחרים, מה שיש במאור אחד אין יש במאור אחר, וכן המחשבות הנה פועלות כל אחת בפני עצמה, בכמה טורח להכין הדברים מעט מעט. (וכך) [ואך] רוח הקדש [מבין] את הדבר בבת אחת, בלא שיראה איך הידיעה נולדה. וגם פה "רוח השכל" יוצא, והדבר בו מתוקן בבת אחת. והוא אינו פועל לבדו, אלא נכנס בתוך המאורות ומחזיקם, והם פועלים. שכן בנביא - רוח הקדש מתלבש בנשמתו, ונשמתו היא המשגת. ורוח הקדש הוא אור משולח מלמעלה, כפי כחו כך זכותו. והנשמה מקבלת אותו ומשיגתו. וכשהנשמה פועלת לפי ההשפעה - היא פועלת ביושר. ואין לך נשמה שאין בה מן הרוח הזה, כמ"ש, "אכן רוח הוא באנוש". אלא שבבעלי רוח הקדש מתחזק יותר, וכפי התחזקו כך השגת הנשמה על ידו. ולפעמים נעלם הרבה למטה, ולפעמים נפסק גם כן, והוא מ"ש, "חכמים הם להרע, ולהיטיב לא ידעו". אך מצד המלכות ומסגולתה הוא זה - שיהיה רוח הקדש מתגבר על הנשמה, ומחזיקה, ומאיר בחלקיה שיתבוננו הכל כראוי. ועל כן השכל הוא השולט במאורות:

וכלל המאורות בתחלה - מאור אחד של שלוש מעלות, כמוזכר שם בספר ברית מנוחה, והוא שם יקו"ק ב"ה, וסוד השלוש מעלות - נר"ן. והחכמה מפשטת כחות המעלות האלה בפרט, והם הם המאורות הפרטים הנקראים מרכבה תחתונה, כמפורש שם. וכן הנשמה הוא קיבוץ כחות הרבה, שמתלהטים בפעלם בגווני השלהבת, ואין אחד גוף נבדל מחבירו, אלא שמתלהט וניכר בפני עצמו, ומתחברים דרך זיווגים, שכל עניני הנשמה בדרך זיווג כח עם כח הם נמשכים:

וכן החכמה מפשטת המאורות למעלה. ובתוך כל אחד מן המאורות יש חוט אחד נמשך מן החכמה, כי אין מחשבה שלא על פי הנשמה, וכן שכל גם כן, בסוד, "רוח היא באנוש" כנ"ל. ועל כן אמר בספר ברית מנוחה שכל המאורות מלאים שכל וחכמה. והנה כי גם הנביא משיב ושואל בנבואתו, וזה כי גם שכלו מתבונן. והחכמים בעלי רוח הקדש גם הם מתבוננים בשכלם גם כן:

וכך הוא הסדר, בבוא השפע, שהוא רוח הקדש, מקבץ כל חלקי הנשמה, ויודע הדבר בבת אחת. ומשם והלאה מתפשטים הכחות, ומתבוננים דברים רבים, ורוח השכל נמצא שולט בכולם, ומשיגים חכמה גדולה, ועל כן הם מתפשטים. אך לפי שהשכל תפס בהם והאיר אותם, על כן בהתפשטם משיגים הרבה, והשגתם בשכל המזדמן לכל צד, לפי מה שהכח מתבונן ומדקדק להשיג. ועל כן אמרו "חכם עדיף מנביא", כי יותר יש לו הכנה להתבונן ולדקדק, והשכל מאיר עליו תמיד. והנביא שלא היה חכם הרבה - לא יבין אלא מה שיורהו רוח השכל מתחלה. ובמאורות למעלה נמצא השכל שולט ומזהיר במאורות, ואז הם מתפשטים בכח שקבלו מן השכל. ועל כן.... למעלה שהם מליאים שכל וחכמה, וגם השכל מזדמן לכל צד שצריך, וכמו שכתוב בספר ברית מנוחה בדרך הז', שהשכל מתפשט בכל המקומות. ואף על פי כן המאורות מתפשטים לפי החכמה: והנה בני אדם אין מקבלים אלא מן המאורות, ומעט מן השכל שבתוכם. על כן אין להם אלא כח להתבונן בינת אדם, ולא יותר. אך המלאך בא מן השכל, ועל כן הוא צופה עתידות, ויודע סדרים בבת אחת בענין השכל. והנה בני אדם יהיו יותר מהמלאכים לעתיד לבא, כי יקבלו מן המאורות כמו עתה, וגם השכל יתגבר עליהם, שיקבלו ממנו הרבה, ועל כן תתגבר החכמה בהם, וגם הבחירה תהיה טובה תמיד. והוא סוד, "ועשיתי אשר בחקי ילכו", כמו שכתבתי במקום אחר:

סוד דמות אדם הכללי סוד דמות אדם הכללי, אע"פ שאנו אומרים - כל הזיווגים בזו"ן דאצילות, האמת שיש מיני זיווגים אחרים, אלא שהם נכללים בזיווגים של זו"ן. כי כל עניני הנוקבין נכללים בנוק' דז"א, וכל עניני הזכר - בז"א. ועיקר הזיווג הוא בסוד דמות אדם הכללי, פירוש, האלקות והנפרדים, שהאלקות כולו נקרא זכר שכולו משפיע, והנפרדים הם הנוקבא המקבלת. ובסוד זה יש ג' נוקבין, דהיינו שכינה, שהיא מלכות שבמאורות, כנסת ישראל, שהיא כללות הנפרדים שנקשרים בה, ועמה מזדווגים הזכר, דהיינו המאורות:

ואמנם עוד בחינה שלישית יש, ונקרא, "כלת משה", והוא התפשטות מן השכינה עצמה, והיא עשויה להזדווג בה הנשמות, שהם נעשים זכרים לגבה. ובכנסת ישראל נכללין כל ישראל בדוד; ולצורך כלת משה נכללים כל ישראל במשה, והוא מזדווג עמה. וה"ס הג' נשים שהזכירו בספר התיקונים. סוד היחוד סוד היחוד, הנה הא"ס כבר היה שלם כמו שהוא עתה, וכמו שיהיה (לעולם) [לעת"ל] בלא שום שינוי. אלא שמתחלה לא היה מתגלה השלימות בפועל, ואח"כ מתגלה בפועל. ומפני שרצה לעשות זה הגילוי, נמצאו ג' ענינים, ראש סוף ואמצע. והיינו "ראש" - השלימות שהיה מתחלה בכח, "הסוף" -

השלימות שיתגלה אח"כ בפועל, ו"האמצע" - עד שלא נתגלה עדיין. והנה בין בראש בין בסוף אין מציאות רע, כי הכל לטוב; אך האמצע יש בו הנראה לפנים שהוא רע, ומה שהוא באמת שהוא טוב, וזה נקרא, "שם וכינוי":

והנה לפי"ז יש שני מיני זיווגים, זיווגי אמצע, וזיווגי רישא וסופא. והיינו כי היחוד צריך להתגלות, והוא מתגלה מעט מעט על ידי הזיווגים, שהשמאל נכנע לימין והטוב שולט, והרע חוזר לטוב. וכשיהיה נשלם להתגלות באמצע עצמו, הנה ממילא נשארים מתחברים הראש והסוף, כי אז נמצא שהכל אחד - ראש וסוף ואמצע, הכל טוב בלא רע כלל. כי עד שיש האמצע, שהוא שם וכינוי, חסד ודין, אז נמצא הבחנה בין רישא לסופא, שרישא הוא בכח ועדיין לא [בפועל], לסופא שהוא בפועל. אך כשהאמצע חוזר להיות טוב, ממילא רישא וסופא נמצאים מחוברים. וז"ס, "אני ראשון ואני אחרון":

ואמנם כל זיווגי האמצע הם כל הזיווגים הנזכרים באצילות. אך זיווג רישא וסופא הוא ענין אחר, שהוא זיווג האצילות עם הכבוד שבבריאה, כי כלל התיקון הוא שהיו התחתונים נדבקים בעליונים, עד שיהיה נדבק הכל בא"ס ב"ה, ואז נקרא שהכל אחד. וזהו תשלום האמצע, וחיבור הרישא וסופא, וזהו כל עיקר העבודה באמת. כי כל מה שיכול להיות פירוד באמת - הוא בין האורות לנפרדים, אך באורות עצמם אין שייך פירוד. וסוד זה הוא - כי ברצות הרצון העליון שיהי הדביקות הזה, שזהו כל כלל התיקון, הנה הכין דרך פרטי לענין הזה, והוא דרך ההיכלות, בסוד הנשמה והרוחין והנפשין שבהם. והיינו כי כדי שיצאו הנפרדים מן המאורות, הוצרכה המלכות ליכנס בהיכלות של בריאה, ומן הישיבה שם מוציאה הנפרדים, שבלא זה לא היתה מוציאה אותם. ונמצא שההיכלות הם שרש להמצא הנמצאים, דהיינו שלא היתה המלכות מוציאתם זולתם:

ואמנם צריך שתדע, שלכל ענין יש סדר התחלקות בפני עצמו, ועל כן אף על פי שיש למקבלים כמה חילוקים וסדרים, אך לענין התקשרם בשורש - יש להם סדר ההיכלות עם הנפשין ורוחין שלהם. והיינו כי כולם נקשרים בנפשין ורוחין אלה, ואח"כ בנשמה, ונמצאים קשורים במאורות. היינו כי הכבוד עצמו היורד בבי"ע נחשב לנשמה לכל הנפרדים. אח"כ יש רוח אחד, והוא נפרד, יוצא בסדר השתלשלות והדרגה אחר הנשמה, וזה הרוח מתפשט בכל ההיכלות, ובכל אחד שעומד - מוציא נפש אחת פרטית, והיינו לפי ענין ההיכל בפרט; וממנו נמשכים כל שאר הדברים התלוים בהיכל ההוא. והנה באותם הנפשות מתקשרים כל הנפרדים, והנפשין מתקשרים ברוחין, וכלם רוח אחד. ואז הרוח מתקשר בנשמה, שהיא אלקות כנ"ל, והרי זה קשר שלם. ואמנם הנשמה הזאת

נחשבת נקבה לגבי האצילות, ואז נעשה זיווג בין אצילות ובריאה. אמנם שרש כל זה הוא עליון מאד. ועתה אפרש לך ענין זה בקיצור בס"ד. כמו שהנפרדים לא היו יוצאים מן המלכות אלא אם כן עמדה בהיכל שבבי"ע, לפי שאינם בערך עמה, כך הספירות שהם בדרך השכר ועונש, לא היו יוצאות מן הרצון העליון, אלא אם כן היה רוצה לפעול לפי התחתונים, לא לפי ערכו. ועל כן נאמר, ששם לו בראשונה חק אחד לפעול לפי התחתונים, ולחוק זה נקראהו - מקום אחד, שבהגיע שם הרצון העליון, אז יוציא הספירות לפי מה שהם עתה. וז"ס ההיכלות המוזכרים בספר הזוהר, "דלאו אינון היכלין ולאו אינון רעותין". ותבין עתה מציאות יציאת הספירות מן הרצון העליון בסדר והדרגה. וכשתבין זה, תבין דרך ההתדבקות - איך עולה ומגיע עד א"ס ב"ה. כי ההדרגה כך היא, רצון העליון, ספירות, ונפרדים. הנפרדים צריכים לידבק בספירות, והספירות ביחוד: בין הנפרדים לספירות - מקום, שבעמוד בו הספירות הוציא הנפרדים, והוא הוא המקום שבו יתדבקו הנפרדים בספירות, והוציאו אותם. וכן בין הספירות ליחוד - מקום, שבעמוד בו כביכול הרצון העליון הוציא הספירות. ובמקום (הויה) [הזה] הם מתדבקות בו. וזה סדר ההדרגה, שרש כל השרשים הוא הרצון העליון הבלתי-בעל-תכלית, הכולל בו כל הכחות לאין תכלית. ואמנם רק כח אחד הוא שגלה בפועל, כידוע, והוא כח ההטבה השלימה. הרי כאן, שרש, ושרש דשרש. השרש של בריאה הוא כח ההטבה שברצון העליון, ושרש דשרש, הוא הרצון עצמו. והנה גם כח ההטבה הוא שלם בתכלית שלימותו, שאין סוף לשלימותו, אך אין ענינו יוצא מענין עשות טוב. ומן הכח השלם הזה, בהתעלם שלימותו, יוצאת אח"כ ההנהגה המשוערת, ההולכת במדה ושיעור לקראת השלימות, שבהתעלם, עד שיחזור ויתגלה. וזאת ההנהגה היא הספירות, שבשלימות אי אפשר למנות מדריגות, ובהדרגה זאת מונים מדריגות, כי הלא יש פעולה חזקה מפעולה, וכמפורש במ"א. והנה גם הכח של ההטבה נקרא א"ס, שאין לנו בו השגה. אך אח"כ בסוף הצמצום יצא האור הנאצל, שבו ההנהגה המשוערת כנ"ל. והנה האור הראשון שהאיר באור הנאצל, כולל כל חוקות ההנהגה עם כל טעמיהם המשתרשים ברצון העליון, וזהו הנקרא באמת כתר. אח"כ האיר אור אחר, שהוא התחלקות חוקות ההנהגה הזאת (והתעלותם) [והתגלותם] כראוי, בלא טעם המונח הראשון של החוקים, וזהו חכמה, ונקרא מחשבה. אח"כ כל זה נתלבש בלבוש אחד שהוא בינה, והוא מ"ש, "מתלבש ומסתים גו בינה". וכללות כל זה נקרא "חוט א"ס ב"ה", דהיינו הכח השלם המונח הראשון, המחשבה, לבושה - המעלים הדברים, שהוא בינה. ואחר זה נתגלו הספירות. ונמצא, שכל מה שמתגלה לנו מכל ספירה וספירה -

אינו אלא הז"ת שבספירה ההיא, אך הג"ר שבה באמת הם חוט א"ס ב"ה שבתוכה, והוא נעלם מאד. אך בו עצמו נשרש כל הנהגת העולמות המתגלית בסוד היחוד, וכל זה פירש הרשב"י זלה"ה במאמר ההיכלות כנ"ל:

ונפרש עתה סדר השתלשלות ג"ר אלה, שאח"כ כולם נכללים ונעשים חוט אחד כנ"ל. הגילוי הראשון הוא י' אחת, אך בתחלה הוא רק נקודה אחת, והוא כללות כל ההנהגה, שאינו אלא ענין ההטבה. וכבר נודע ענין זה, שהוא הולך לנקודה אחת לבד, דהיינו החזרת הרע לטוב. אח"כ נתגלה יותר, והוא דרך הענין הזה, והיינו סוד חד"ר. ואז נשלמה הנקודה, ונעשית י' בג' קוצין, והגוף המחברם. אח"כ נתגלה בפרט יותר - שג' קוצין עשו ט' אורות, והיינו סוד ג' קוים בפרט, והגוף - מלכות מחברתם, וכל זה כמו הכבוד המתפשט בבי"ע, שהוא השגחת א"ס ב"ה לעשות הספירות. והנה עדיין אינו [יכול] להוציא הספירות אלא אם כן יש לו היכל כנ"ל:

אחר כך נאצלה המחשבה, והיא י' אחרת, והיא נאצלת מן היסוד הראשון כנ"ל, ומטבעה לרדוף אחריה, כי התאוה בדברים להשיג שרשם. ורצה הרצון העליון להעלים השרש הזה, ואז גזר שיהיה נפרס מסך בין הכתר והחכמה, כמו שיש לפני הכבוד למטה בבריאה, והיינו כי כל המסכים נעשים לפי התחתונים, כי כל חלק מחכמה שהיה מתאצל לצאת, ונעתק מן הכתר, ורודף אחריו, וגורם גלגול באורות הכתר עצמו, ומאציל אור חדש באור הכתר עצמו, נמשך מצד הגלגול של האורות שהיו מתגלגלים בו מכח התדבקות המחשבה. ונמצא האור הזה מתיחס לחכמה, ונקבצו כל האורות שנאצלו מן הרדיפות של העשר שבחכמה, ונעשו פרגוד בין הכתר והחכמה, ובו יש כל מה שאפשר להיות מושג מן הכתר, והכתר י', והחכמה י', והפרגוד ו', וזהו א', יו"י, כמנין השם ב"ה. וזהו הגילוי הראשון של השם ב"ה. והנה הפרגוד היה עשוי בסוד הי' של הכתר, דהיינו ט', וא' מחברת באמצע כנ"ל:

ובהכנת המחשבה, ורודפה עוד בפרגוד, גרמה לאורות שבו להתחלק לב' צדדין - ימין ושמאל, והולכים ה' לכאן וה' לכאן, ונשלם יקו"ק. אך היה הסדר יוק"ק, ואמנם המחשבה היתה דוחקת בפרגוד לרדוף אחר הכתר. ונמצא הרדיפות - חצים ממנה לרדיפות, וחצים מן הפרגוד עד הכתר. וממה שלמעלה מן הפרגוד נשרש הנשמה, וממה שלמטה - הגוף. אמנם כל אותם שלמעלה נכללות בה' שמצד ימין, ושל מטה נכללות בה' שמצד שמאל. וה"ס, "אף ידי יסדה ארץ" וגו', אע"פ ששמים וארץ הם מטה ומעלה, נכללים בימין ושמאל, ונשלם יקו"ק:

והנה אורות המחשבה היו רודפים במטי ולא מטי. ובמטי היו גורמים האצלת האורות של הפרגוד כנ"ל, ובלא מטי חוזרים למקומם, וקובעים אור אחד במחשבה, מקפל למה שנאצל בפרגוד. ונעשו במחשבה עשר אותיות מ"ה, והיינו - חשב מ"ה. והנה בתחלה נסדרו אורות המחשבה לפי הכתר, דהיינו ט', וא' מחברם באמצע, ובס"ז נעשו ט' היכלין, פירוש - שאלה הם היכלות עשוים להוציא הספירות של אצילות כנ"ל. ואלו העשר של המחשבה נעשים רעותין ונהורין בתוך היכלות אלה, שהם כמו הרוחין ונפשין בהיכלות שלמטה, שהם עשוים לקשר התחתונים למעלה, כך אלה עשוים לקשר הספירות ביחוד העליון, בסוד הכתר, שנחשב לנשמה לכולם. והנה הט' שאמרנו עשוים לקשר התחתונים למעלה, והעשירית, שהיא בסוד גוף היו"ד כנ"ל, עשויה להמשיך הכתר שלפנים מן הפרגוד להתגלות אל התחתונים, ולהתקשר בהם, כי צריך שהקשר יהיה כפול. ומסוד זה יוצאים אבי"ע, וכמ"ש למעלה. שאצילות כלו ט' ספירות, נשרש בט' היכלין אלה, והכבוד שבבריאה מושרש בעשירית שבחכמה. וכשנעשה זיווג בין אצילות לכבוד, אז נקשרים הספירות דאצילות לגמרי בשרש, שהוא היחוד כנ"ל. והיינו כי כולם נקשרים בסוד הכתר שלפנים מן הפרגוד, ואז מתחבר זה לשלימות העליון, וכמ"ש לקמן בס"ד:

והענין הוא, שאלה האורות שבתוך ההיכלין הם מאירין במטי ולא מטי. והנה כששולטים רק הם האורות שבחכמה לבד, אז מטו נהורין, ונודע כל סדר ההשתלשלות הזה שזכרנו, דהיינו שאז רואים חילוק הרישא והפרגוד והמחשבה ולבוש הבינה, ואח"כ הספירות, כי הולכים הדברים להשתלשל עד הסוף. אבל כששולטת העשירית, נעשה לא מטי, והכל מתדבק מלמטה למעלה, ועומד הכל בהיכל העליון, ושם מתפשטים מן הדרך של הספירות, ועומדים להתקשר ולהגיע לסוד היחוד העליון, ונקשרים כלם ברישא כנ"ל. ואין ענינם מושג אצלנו כלל. והמחשבה אינה נקראת עוד מחשבה, בסוד הלא מטי, כי ההנהגה נשגבת לסוד השלימות והיחוד, שאינו מושג. ואמנם בסוד המטי, אחר שנתפשטו כל הדברים, נתלבש הכל בלבוש אחד, שהוא בינה, שהוא מעלים ענינים אלה. ואחר שנתעלמו, יוצאים הסקירות כולם מא"ק עד סוף העשיה כנ"ל:

והנה בינה היא הפה, וכל מה שיוצא אחר כך נקרא הבלי הפה. והנה כתר הוא יקו"ק פשוט כנ"ל, חכמה - (מלא) [מילוי], בינה - מילוי המילוי, וכולם מ"ב. וכן יוצאים כל הספירות בסוד ז' הבלי הפה, שהם ג"כ סוד שם מ"ב:

ותבין עתה הסדרים הנמצאים באצילות ובי"ע לפי ענינים אלה. הנה לפי הבינה נמצא אצילות שרש לבי"ע, ובי"ע משתלשלים זה מזה בסוד ד' אותיות יקו"ק ב"ה. וגם כל

הזיווגים נעשים באצילות לבד, בסוד שרש, ובי"ע (כנפרדים) [כנפיים] לו כידוע, וזה נקרא הכל בסוד האמצע - בשם וכינוי, והיינו בתרין יודין בצירי דבינה. ומצד הט' היכלין שזכרנו, נעשה אצילות כולו נשמה, ובי"ע - גוף לגביו. והיינו נר"נ באצילות, וג' כלים - בי"ע, והוא בסוד ב' ההין של הפרגוד. ובסוד ה"לא מטי" - אצילות הוא סוד ט' ספירות מזדווג עם הכבוד שהוא העשירית, ומתדבקים הכל - נפרדים וספירות. וכל המציאות מתפשט מענינו, וחוזר הכל לבחינת היחוד, ונדבק הכל ברישא העליונה, ומתחבר הכל. ובסוד זה נכללים כל אורות אצילות במ"ב, וכן של בי"ע במ"ב, ונשלם שם מ"ב דאבגי' עם ההויות בתוכם:

והסדר של ההתדבקות כך הוא, בתחלה נעשים תיקוני האמצע, שהוא מצד הבינה עצמה, והכבוד נתקן גם כן, ואצילות מזדווג עמו בסוד המ"ב כנ"ל. והנה אז מתדבק הכל בסוד לא מטי עם הרישא, והרישא בשלימות כנ"ל, ונתקן הכל ביחוד. ובתחלה נשלם מכח התחברות השלימות וזיווגי האמצע בסוד יאקלוקקי"ם; אח"כ מתעורר ונשלם סוד הנר"ן וג' כלים שזכרנו בסוד הט' היכלין; אח"כ נשלם להשלים בסוד יחוד האצילות עם הכבוד כנ"ל, לפי שליטת האמצעי(ת). והיינו כי בתחלה מתחבר חיבור עליון של השלימות עם הרישא, ולמטה מתעורר השלימות, ומשלים הכל ביחוד שלם, ומתחבר הרישא וסופא לפי הבחינה הנתקנת באמצע בזיווג ההוא. כי כבר שמעת שהיחוד מתגלה מעט מעט בתיקון האמצע. ובבחינה זאת מתחבר הרישא לסופא, ונשלם הכל בסוד אחד בשלימות, בסוד "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים", וכמ"ש למעלה. ואפרש לך עתה דרך יציאת ההבלים מן הפה, שהוא גילוי כל האילן הזה, שאנו מזכירים מתחלת א"ק עד סוף העשיה:

הנה מיד שהגיעו האורות לסוד הפה, נסתדרו בסוד עסמ"ב. ואמנם הפה עצמה - סודה ס"ג וכ"ב אותיות כידוע. וע"ב יורד בסוד החיך מן המחשבה, ומתחבר בה. ואמנם הכ"ב אלה נסדרו בסוד ה' מוצאות, בסוד ה' אותיות של אלקים, וזה הע"ב שיורד, בוטש בכל ה' מוצאות אלה, ומוציא קול. והענין, כי ע"ב וס"ג הוא קו"ל; וז' יודין יש בהם, שהם ז' הויו"ת היוצאות בסוד הז' הבלי הפה, וכלם נקראים קול ה'; והיינו כי הז' הויו"ת הם מה שיצא מחיבור הע"ב וס"ג, והם מתחברים עליהם, ולכן נקראים קול. והאמת, שאור אחד היה יוצא מן המחשבה, ומעמיד ע"ב וס"ג ביחד בסוד יחוד, וזהו אחד יותר שיש במלת קול על ע"ב ס"ג:

והנה הקולות אלה היו נקשרים בשרשם, שהוא הפה, והיה אורם גדול, וענינם מתוקן לפי תיקון ההנהגה. וכשרצה הרצון העליון להעלים השלימות, כדי שתמצא ההנהגה

כמות שהיא עתה, בסוד שכר ועונש, נסתמה הפה הזאת, שהיתה פתוחה, וס"ג שבקול נשאר לחוץ. אך ע"ב נבלע בפנים. וכאן התחיל ההעלם הראשון, וזה התחיל לתת מציאות לחסרון הידיעה בעולם. והיינו, כי האדם נברא להיות משיג בשרשו, ומשיג בכח השגתו הארה גדולה, שניתנת בו בסוד מוחין בתחלה, ומזדווג בכלת משה (אותה) בסוד זיווג, והיא מוציאה אותה בסוד תולדה. וזהו כל עבודת הצדיקים. ואחר שנסתמה הפה, ונבלעו האורות, חסרה הידיעה הזאת, והוצרכו העונשים, עד שכל הנשמות יתוקנו לזה, להיות משיגים את שרשם, ועושים העבודה הזאת כנ"ל, והוא בסוד "אולת קשורה בלב נער שבט מוסר ירחיקנה ממנו" שהתוכחות מרחיקים המניעה, וגורמים לקבל הידיעה העליונה, ולהיות ראוים לעבודה כנ"ל:

והנה האורות של ס"ג נשארו לבדם חוץ לפה, ולא היו מתחזקים כמו הקול, שהוא חזק, שרועש ונפסק כמו השברים או התרועה. כי הקול החזק מתגבר והולך בסוד התקיעה. והנה היה להם פיסוק כמו השברים, וגם רעש כמו התרועה. וזה גרם שני דברים בעולם, אחד - טורח ההשגה, ואפילו בדברי העולם, כי הוא נמשך מחמת שהאור מאיר ונפסק, וכמ"ש רשב"י זלה"ה בפ' וארא על ענין וידבר ויאמר; וגם - שהאור שבא חלש ורועש, וגורם חולשה לדברי העולם, והוכנו לחסרונות. ואמנם אחר שנשאר ס"ג לבדו חוץ לפה, והיה מתחשך הרבה כנ"ל, ואז מה שבתחלה היה עומד כולו בכח הראוי, עתה נחלק לב', לפשוט ומילוי, והפשוט נעלם, והמילוי נראה יותר, וסודו - הבל. ואז הוקבע שיהיה להנהגת העולם שתי הבנות, אחת - שטחית, והיא הנדונת מן החושים, והיינו הטבע, והיא הבל שאינה אמיתית; ואחת - פנימית, שהיא אמת, שהיא לפי התורה. אך כמו שהפשוט נסתר, כך אמת נסתרת, ובני אדם אינם רואים אותה, ומשתקעים בדברי ההבלים של העה"ז:

ואמנם [כ]שהאורות ע"ב נסתלקו, והפה נסתם, אעפ"כ הנה הסבה אוהבת את המסובב שלה, וחפצה להשפיע לו, והיינו בכח אהבה טבעית שבין הסבה ומסובב, כענין פרה רוצה להניק, וע"כ היה בא אור גדול אל האורות ס"ג שבחוץ מן הפה עצמה, ולא היה מניח עדיין גילוי לאורות אלה להתגלם בסוד הספירות. אח"כ הסתירה הפה גם האהבה הזאת, ונקפצה הרבה, שלא להניח שום הארה גדולה לצאת ממנה, ואז התחילו להתגלם הספירות, כדלקמן. והנה זה גרם חסרון בעולם, שכביכול הרחמים העליונים יתאפקו בזמן הצרות שלא להושיע מיד:

והנה כשנקפצה הפה, התחילו האורות ליגלם. והיינו כי האורות העליונים תמיד מזהירים זוהר סביבם, שהוא להם סוד לבוש, והוא זוהר פחות מן האור עצמו, כי רק

מהתנוצצותו הוא יוצא. והנה הספירות עצמם לא היו יכולים להיות מושגים, כל שכן בא"ק שהוא עליון מאד, כי אור הא"ס ב"ה הנשגב מאד מכל ההשגה רב בהם, אלא בלבוש הזה אינו מאיר כל כך, ויש בו מעט השגה, ומן הלבוש משיגים האורות שבתוכו, וקוראים להם גוף, וכמ"ש במ"א על מה שאמר אליהו ז"ל בספר התיקונים, "לבושין אתקינו וכו' וכמה גופין" וכו'. והנה בתחלה היה הכל מתחבר בחיבור גדול - הגוף והלבוש, ולא היה שום דבר מתגלה מפני רוממות הדברים; אח"כ נעלם הגוף והתרחק מן הלבוש, וזה נקרא שניתק ממנו, והלבוש נתגלה. ולבוש זה הוא כללות רל"א שערים פנים ואחור:

ועתה אפשר לך סדר הנתק הגוף הזה מלבושו. כי הנה האור גדול הרבה מן הלבוש כידוע, שהלבוש נחשב רק למלכות לגבי כל הגוף, ואעפ"כ בהיות הגוף מתלבש בו, הלבוש מספיק להלבישו, כי כחו יותר גדול בדביקות הזה, וה"ס מלכות שנעשה מאנא דכלא. אך אם נקח ענין הלבוש בפ"ע, שיהיה נבחן לבדו, וכן אם נבחין מלכות לבדה, הנה ענינם קטן. וע"כ נאמר שבהנתק האור מלבושו, הנה הלבוש מתכווץ, ואז כל חלקיו נעשים כלם ווין ווין, והיינו כי כל ו' סודה מסילה אחת. והנה לא כל האור היה מתנתק בבת אחת מלבושו, כי הכונה להודיע כל הדברים, אלא ממשלה ממשלה בפני עצמו, וכל ממשלה שנסתלקה, הנה הלבוש (ש)היה מתכווץ ונעשה ו' אחת לבד, וזה מורה שנראה כמו הלבוש מצד עצמו לפי הממשלה ההיא, שהוא קטן. וכן כל ממשלה עשתה כן, עד שנעשה כל המלבוש ווין, ובין אחד לאחד נשאר הגוף כמו שהיה בלא לבוש, בסוד אויר שלא נתפס, וסודו היקף גויל:

והנה אותו החלק הקטן מן האור שהמלבוש מקביל לו, חזר והאיר בו' שכנגדו, ונעשה בה ניקוד י' והיינו ניקוד שורק, וסודם רקיע וניצוץ. כי כל הווין הם מסביב, אך הניקודים הם ניצוצות מן האור שמכים במסך ומאירים:

והנה כל הווין האלה נאספו לד' רוחות העולם, ונעשו מם אחת סתומה, וה"ס התורה שנתנה במ' יום. ומן אלה הווין באות נשמותיהם של ישראל, כמ"ש אליהו ז"ל "דמנייהו פרחין נשמתין" וכו'. והנשמות של עתה באות מן הווין; אך מן הניקודין, באות הנשמות שלא באו עדיין, והם אותם שיבואו אחר התחיה, שבהם יתעטרו הנשמות של עתה. והנה כל הנשמות היו כלולות בזאת המ' שזכרתי. ואח"כ יצאה ו' אחת, שהיא יותר כללית מכלם, ונכנסה באמצע, וחילקה המלבוש לב' חלקים - עליון ותחתון כזה, ואז נמצאו הנשמות מחולקות, חציין למעלה מקיפול הזאת, ונקראות ראשונות, וחציין למטה, ונקראות אחרונות:

ואומר לך שרש החילוק הזה. כי כשהאור נעתק מן הלבוש, הנה הלבוש נחשך. ואעפ"כ האור היה מאיר בו, אבל לא בשוה, כי למעלה ולימין היה מאיר יותר, ולמטה ולשמאל לא כל כך. ולכן חציו זה היה חלש, והוצרך שיתקפל הלבוש חציו על חציו, כדי שהעליון יסבול התחתון. ואז ירדה הו', שאמרתי, באמצע הלבוש, ונאסף האור כלו בצד העליון, והו' לקחה חצי הלבוש התחתון (והעלם) [והעלה] אותו למעלה, ושם היה מתחזק. והו' הזאת נתפשטה היא לבדה במקום החצי התחתון, והיתה משלמת בעד הלבוש שנסתלק, וכן המשיכה האור למטה לגבה, כי כחה גדול. ואמנם עתה נמצא חצי הגוף העליון מלובש בב' לבושים, והתחתון בלבוש א'. אך האמת הוא, שו' זאת קבלה כח גם הלבוש העליון, והשלימה בעד שניהם - העליון והתחתון, עד שנמצא כל הגוף מלובש בב' לבושים:

והנה תדע, שכל זה ה"ס נשמותיהם של ישראל ומלך המשיח. כי הנשמות שלמעלה הם קמאי דמסרי גרמייהו על קידוש השם, שיש להם כח; והאחרות הם תתאי שאין להם. ומלך המשיח נאמר בו, "והוא מחולל מפשעינו", והוא נוטל בעדם של תחתונים, והם נסבלים מן הראשונים. ונוטל גם כח של עליונים בסוד "שמא תאמר כאחרונים ולא כראשונים":

וצריך שתדע, שזה האור שהוא השורק שזכרנו, ה"ס אמונה דעלת העלות. ולפי שאינו מתדבק ומניח הלבוש, גרם שגם לבושיהם של נשמות הוכנו ליפרד מהם, בסוד א"ה כידוע. וכשיהיה מתדבק האור בכח, כן יחזרו הלבושים לידבק בנשמות ויהיה הכל מתוקן לגמרי. ואמנם כשיהיה האור מתדבק בלבושו, היה הלבוש מתלהט בכח גדול ברל"א שערים, שהם כל צירופי הכ"ב אותיות, והיו בוטשים זה בזה, ומאירים כל המילוים, כל הקשרים, ובזה תלויה כל.... האורות שהיא בבטישתם זאת. ואח"כ חסרה הכאה זאת, וחסרה השמחה הנ"ל:

והנה בשעה שהיו מתלהטים, היה בא מן המחשבה אור מסוד העין המושרש שם, והיה מאיר באותיות, והיה בהם כח לגלות אורותיהם זה לזה. ואח"כ ניטל מהם זה, ולא יכלו לגלות האורות כך:

והנה עד כאן היו הולכים לתת שרש להעלמים הצריכים אח"כ לסוד ההנהגה. והנה אז נמצא א"ק בנוי בכל ספירותיו, ועליהם ב' הלבושים כנ"ל, שהאור אינו מתדבק בהם כל כך, עד שנתנים ליראות ולהיות מושגים. אך לפי שההעלם היה מתגבר הרבה, הנה ניתן תיקון גדול, וכמ"ש בס"ד:

ותראה שכל מה שפירשנו עד עתה, הוא שרש למה שהיה אח"כ, במ"ק כמו כן התיקון שנעשה בכאן, הוא שרש לתיקון של המתקלא, וזה, כי כיון שנתעלם הע"ב בתוך הפה, עלה במקומו במחשבה למעלה. ומשם חזר והאיר דרך הפנים, כי הפה היא מבינה, והפנים הם מחכמה. ודרך שם האיר באורות ההבלים, וחזר וחיב(ו)ר הפשוט עם המילוי שלו. אך יש הפרש בין חיבור זה לחיבור שהיו מחוברים מתחלה, כי בתחלה היו מחוברים מצד עצמם, שלא היה ביניהם פירוד כלל, אך עתה חיבורם תלוי באחרים,דהיינו באור הזה הבא מן הפנים, ואינם בכל כך כח כמו שהיו בתחלה. והנה בסוד הפנים האיר אור זה הרבה, ונתן הארה גדולה, לאורות האלה של הפה. אך עם אור העינים היה אור כל שאר הפנים. והנה אחר שהוכנו האורות בכל ההכנות האלה שאמרנו, התחילו העולמות להשתלשל בסוד ענפי א"ק, דהיינו כי א"ק נקבע בשלימות לפי ענינו, ואז נתפשטו ממנו הענפים כמבואר בדרושים: